

Foredrag, fordi jeg troer, at den kaster et Lys over hele hans Betragtning af denne Sag. Det er den Yttring, at Sagen efter den Behandling, den har faaet paa Island, ikke er moden til Afgjorelse, og at Regjeringen ved Behandlingen af denne Sag har givet et Exempel paa, hvorledes en Sag ikke skal tages. I Modsatning hertil vil jeg sige, at Sagen vil blive vanskeliggere at afgjore, jo længere den udsættes; jeg føler mig Regjeringen takskyldig, fordi den nu er gaaet til at løse denne Opgave, og jeg troer, at Rigsdagen har al Grund til at erkjende, at det er en Fortjeneste af den høitærede nuværende Justitsminister, at han nu har villet lægge et Saar, som desværre længe har været aabent mellem en fjer Bestandsdeel af Danmarks Rige og den øvrige Deel af Riget. Naar den ærede Ordfører siger, at Sagen er tagen saaledes, som den ikke burde tages, gaaer han ud fra den Forudsætning, at den burde tages saaledes, at man lagde de bestemte Forudsætninger til Grund, som han har anført, og derpaa støttede en Beregning, hvorefter saa Sagen afgjordes, hvorimod jeg fra mit Standpunkt mener, at Opgaven er at tilvejebringe, som jeg tidligere har sagt, en lykkelig og venskabelig Overenskomst med det islandske Althing og en volig og lykkelig Forfatningstilstand for Island; men naar dette kun kan opnaaes for en bestemt Sum, da have Beregninger, som gaae ud paa andre Summer, forsaavidt ikke nogen Betydning, som de ikke kunne føre til det Maa, man tilstræber. — Naar den ærede Ordfører gjorde to Hovedbetragtninger gjældende, som skulde tale for det ærede Fleertals Forslag, og som den ene af dem fremhævede, at der, efter hvad der sidste Gang vedtoges her, vilde komme et Misforhold tilstede mellem det, som Skatheyderne her i Landet komme til at bidrage til Statens Fornødenheder, og det, som Islænderne ville komme til at bidrage, og han udregnede dette til en bestemt Brødsdeel og betegnede Forholdet som et skærende Misforhold; saa vil jeg dertil sige, at denne Beregning ikke er en Smule bedre end de Beregninger, man paa Island fra nogle Sider har anstillet over, hvad Statskassen skulde tilskyde til

Island. Naar man paa den ene Side vil udregne, hvad de Danske bidrage til Statens Udgifter, og hvad Islænderne komme til at bidrage, saa hører der paa den anden Side som et nødvendigt Supplement til denne Beregning, for at den skal kunne have nogen Betydning, en Beregning over, i hvilket Forhold Islænderne have faaet deres Krav paa Samfundsfornødenhedernes Tilfredsstillelse fyldestgjorte, og i hvilket Forhold vi have faaet vore Krav fyldestgjorte; vil man opgjøre dette Regnestykke, da er det aldeles klart, at Islænderne staae uendeligt langt tilbage. Jeg har ikke forsøgt at ansette hverken det Eine eller det Andet til nogenformelt Brødsdeel; men det er ogsaa ligegyldigt, og Forsøget vilde, ifald jeg gjorde det, ikke føre til Noget; thi det hele Regnestykke maa, for at kunne gøres med nogetformelt Skin af Berettigelse, optage i sig Factorer, som overhovedet ere uimodtagelige for Arithmetiken. Der maatte ikke alene tages Hensyn til, i hvilken ringe Grad i Forhold til os Islænderne have faaet deres Krav paa deres Fornødenheders Tilfredsstillelse fyldestgjorte — jeg tillod mig allerede ved anden Behandling at paapege nogle af disse store Mangler, som de lide under, og jeg behøver vistnok neppe i Modsatning dertil at udmale Alt, hvad vi have faaet af Sernbaner, Havne, Dampskibe, Postvæsen og Veivæsen, kort sagt alle de Ting, som vi ikke kunne leve foruden, og som de ikke have — men selv efter at vi fuldstændigt havde opgjort denne Regning, var der dog endnu en Ting tilbage, der er meget væsentlig, nemlig den: Hvad kunne vi bære, og hvad kunne Islænderne bære efter deres Samfundsforhold? Dette er en tredje og meget væsentlig Factor; vil man f. Ex. sammenligne den Stilling, hvori en fattig Riffer paa Anholt befinder sig, med den Stilling, hvori en rig Bønde paa Amager befinder sig, saa vil dog Ingen paastaae, at de skulde bidrage i samme Forhold til Statens Fornødenheder; de kunne aldrig komme dertil, alene af den Grund, at deres Bæreevne er saa totalt forskjellig. Altsaa: hele det Regnestykke, hvad en dansk Skatheyder og hvad en islandsk Skatheyder ville komme til at bidrage, falder til Sorden, fordi det store Supplement, nem-